

## I

(Zakonodajni akti)

## DIREKTIVE

## DIREKTIVA 2013/48/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 22. oktobra 2013

**o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemu prostosti**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti točke (b) člena 82(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora <sup>(1)</sup>,

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom <sup>(2)</sup>,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), člen 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: EKČP) ter člen 14 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: MPDPP) določajo pravico do poštenega sojenja. Člen 48(2) Listine zagotavlja spoštovanje pravice do obrambe.
- (2) Unija si je zadala cilj ohraniti in razviti območje svobode, varnosti in pravice. V skladu s sklepi predsedstva Evropskega sveta iz Tampereja z dne 15. in 16. oktobra 1999, zlasti s točko (33) sklepa, bi moralo načelo vzajemnega

priznavanja sodb in drugih odločb pravosodnih organov postati temelj pravosodnega sodelovanja v civilnih in kazenskih zadevah v Uniji, saj bi se z okrepljenim vzajemnim priznavanjem in potrebnim približevanjem zakonodaje izboljšala sodelovanje med pristojnimi organi in sodno varstvo pravic posameznika.

- (3) Na podlagi člena 82(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) temelji „pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb ...“.
- (4) Izvajanje načela vzajemnega priznavanja odločb v kazenskih zadevah temelji na predpostavki, da države članice zaupajo v kazenskopravne sisteme drugih držav članic. Obseg vzajemnega priznavanja je močno odvisen od več elementov, ki vključujejo mehanizme za varovanje pravic osumljenih ali obdolženih oseb in skupne minimalne standarde, potrebne za lažje uresničevanje načela vzajemnega priznavanja.
- (5) Čeprav so države članice pogodbenice EKČP in MPDPP, izkušnje kažejo, da to samo po sebi ne zagotavlja vedno zadostnega zaupanja v kazenskopravne sisteme drugih držav članic.
- (6) Vzajemno priznavanje odločb v kazenskih zadevah lahko deluje učinkovito le v duhu zaupanja, v katerem ne le pravosodni organi, temveč vsi udeleženci v kazenskem postopku priznavajo odločbe pravosodnih organov drugih držav članic kot enakovredne svojim lastnim, kar pomeni ne le zaupanja v ustreznost pravil drugih držav članic, ampak tudi zaupanje v pravilno uporabo teh pravil. Za okrepitev medsebojnega zaupanja so potrebna podrobna pravila o varstvu procesnih pravic in jamstev, ki izhajajo iz Listine, EKČP in MPDPP. Prav tako je treba s to direktivo in z drugimi ukrepi v Uniji nadalje razviti minimalne standarde iz Listine in EKČP.

<sup>(1)</sup> UL C 43, 15.2.2012, str. 51.

<sup>(2)</sup> Stališče Evropskega parlamenta z dne 10. septembra 2013 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 7. oktobra 2013.

- (7) V členu 82(2) PDEU je določeno, da se uvedejo minimalna pravila, ki se uporabljajo v državah članicah in s katerimi je olajšano vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. V navedenem členu je določeno, da so „pravice posameznikov v kazenskem postopku“ eno izmed področij, na katerih se lahko uvedejo minimalna pravila.
- (8) Skupna minimalna pravila bi morala privedi do okrepljenega zaupanja v kazenskopravne sisteme vseh držav članic, to pa bi moralo voditi do učinkovitejšega pravosodnega sodelovanja v duhu medsebojnega zaupanja ter do spodbujanja kulture temeljnih pravic v Uniji. Takšna skupna minimalna pravila bi prav tako morala odpraviti ovire za prosto gibanje državljanov na ozemlju vseh držav članic. Takšna skupna minimalna pravila bi bilo treba uvesti v zvezi s pravico do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku, pravico do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in pravico do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemu prostosti.
- (9) Svet je 30. novembra 2009 sprejel Resolucijo o načrtu za krepitev procesnih pravic osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskih postopkih (v nadaljnjem besedilu: načrt) <sup>(1)</sup>. V načrtu je predvideno postopno sprejetje ukrepov glede pravice do prevajanja in tolmačenja (ukrep A), pravice do obveščeniosti o pravicah in obtožbi (ukrep B), pravice do pravnega svetovanja in pravne pomoči (ukrep C), pravice do komuniciranja s sorodniki, delodajalci in konzularnimi organi (ukrep D) ter glede posebnega varstva za osumljene ali obdolžene osebe, ki spadajo med ranljive osebe (ukrep E). V načrtu je poudarjeno, da je vrstni red pravic le okvirni, kar pomeni, da se lahko spreminja v skladu s prednostnimi nalogami. Načrt je zasnovan tako, da deluje kot celota; njegove koristi bodo popolnoma razvidne šele, ko bodo izvedeni vsi njegovi sestavni deli.
- (10) Evropski svet je 11. decembra 2009 pozdravil načrt in ga vključil v Stockholmski program – odprta in varna Evropa, ki služi državljanom in jih varuje <sup>(2)</sup> (točka 2.4). Pri tem je poudaril, da načrt ni izčrpen, ter pozval Komisijo, naj preuči nadaljnje elemente minimalnih procesnih pravic osumljenih in obdolženih oseb ter oceni, ali je treba za boljše sodelovanje na tem področju preučiti tudi druga vprašanja, na primer domnevo nedolžnosti.
- (11) Do zdaj sta bila sprejeta dva ukrepa na podlagi načrta, in sicer Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih <sup>(3)</sup> ter Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku <sup>(4)</sup>.
- (12) Ta direktiva določa minimalna pravila glede pravice do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku ter v postopku za izvedbo evropskega naloga za prijetje na podlagi Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami <sup>(5)</sup> (v nadaljnjem besedilu: postopki na podlagi evropskega naloga za prijetje) in pravice do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti v kazenskem postopku in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemu prostosti. S tem spodbuja uporabo Listine, zlasti členov 4, 6, 7, 47 in 48 Listine, ter nadgrajuje člene 3, 5, 6 in 8 EKČP, kot jih razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice, ki v svoji sodni praksi stalno določa standarde o pravici do dostopa do odvetnika. V navedeni sodni praksi je med drugim določeno, da je zaradi poštenosti postopka treba zagotoviti, da lahko osumljena ali obdolžena oseba koristi vse storitve, ki so posebej povezane s pravno pomočjo. Odvetnik osumljenih ali obdolženih oseb bi tako moral imeti možnost, da brez omejitev zagotovi temeljne vidike obrambe.
- (13) Brez poseganja v obveznosti držav članic v okviru EKČP glede zagotavljanja pravice do poštenega sojenja se postopki v zvezi z manjšimi kršitvami, storjenimi v zaporu, in kršitvami, storjenimi v vojaškem okolju, ki jih obravnava poveljujoči častnik, za namene te direktive ne bi smeli razumeti kot kazenski postopki.
- (14) To direktivo bi bilo treba izvajati ob upoštevanju določb Direktive 2012/13/EU, ki določajo, da so osumljene ali obdolžene osebe nemudoma seznanjene s pravico do dostopa do odvetnika in da prijete ali pridržane osumljene ali obdolžene osebe nemudoma prejmejo pisno obvestilo o pravicah, ki bi moralo vključevati informacije o pravici do dostopa do odvetnika.
- (15) V tej direktivi se izraz „odvetnik“ nanaša na vsako osebo, ki je v skladu z nacionalno zakonodajo usposobljena in upravičena (tudi na podlagi akreditacije s strani pristojnega organa) za pravno svetovanje in pomoč osumljenim ali obdolženim osebami.
- (16) V nekaterih državah članicah je lahko za nalaganje sankcij, ki ne vključujejo odvzema prostosti, pri razmeroma manjših kršitvah pristojen organ, ki ni sodišče, pristojno za kazenske zadeve. To je mogoče na primer pri pogostih prometnih prekrških, ki se lahko ugotovijo med kontrolo prometa. V takšnih primerih bi bilo nerazumno od pristojnih organov zahtevati, naj zagotovijo spoštovanje vseh pravic iz te direktive. Če zakonodajna države

<sup>(1)</sup> UL C 295, 4.12.2009, str. 1.

<sup>(2)</sup> UL C 115, 4.5.2010, str. 1.

<sup>(3)</sup> UL L 280, 26.10.2010, str. 1.

<sup>(4)</sup> UL L 142, 1.6.2012, str. 1.

<sup>(5)</sup> UL L 190, 18.7.2002, str. 1.

članice določa, da sankcije za manjše kršitve naloži takšen organ in bodisi obstaja pravica do pritožbe ali pa je mogoče zadevo drugače predložiti sodišču, pristojnemu za kazenske zadeve, bi se ta direktiva morala uporabljati le za postopke pred tem sodiščem po vložitvi pritožbe ali predložitvi zadeve.

- (17) V nekaterih državah članicah za kazniva dejanja veljajo nekatere manjše kršitve, zlasti manjše prometne kršitve, manjše kršitve v zvezi s splošnimi občinskimi predpisi in manjše kršitve javnega reda. V takšnih primerih bi bilo nerazumno od pristojnih organov zahtevati, da morajo zagotoviti vse pravice iz te direktive. Če zakonodaja države članice v zvezi z manjšimi kršitvami določa, da odvzem prostosti kot sankcija ni mogoč, bi bilo treba to direktivo uporabljati le v postopkih pred sodiščem, pristojnim za kazenske zadeve.
- (18) Področje uporabe te direktive v zvezi z nekaterimi manjšimi kršitvami ne bi smelo vplivati na obveznosti držav članic v skladu z EKČP, da zagotovijo pravico do poštenega sojenja, tudi glede pravne pomoči odvetnika.
- (19) Države članice bi morale osumljenim ali obdolženim osebam brez nepotrebnega odlašanja zagotoviti dostop do odvetnika v skladu s to direktivo. V vsakem primeru bi morale osumljene ali obdolžene osebe imeti pravico do dostopa do odvetnika v kazenskih postopkih pred sodiščem, če se tej pravici niso odpovedale.
- (20) Za namene te direktive „zaslišanje“ ne vključuje predhodnega zaslišanja, ki ga opravi policija ali drugi pristojni organ kazenskega pregona in katerega namen je identificirati zadevno osebo, preveriti, ali je oseba oborožena oziroma ali obstajajo drugi podobni varnostni zadržki, ali ugotoviti, ali je treba začeti preiskavo, na primer med prometno kontrolo ali rednim naključnim preverjanjem, če osumljena ali obdolžena oseba še ni bila identificirana.
- (21) Kadar oseba, ki ni osumljena ali obdolžena, na primer priča, postane osumljena ali obdolžena, bi jo bilo treba zaščititi pred samoobtožbo in ima pravico do molka, kar potrjuje tudi sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice. Ta direktiva se zato izrecno sklicuje na primer, v katerem taka oseba postane osumljena ali obdolžena med zaslišanjem s strani policije ali drugega organa kazenskega pregona v okviru kazenskega postopka. Če oseba, ki ni osumljena ali obdolžena, med

takšnim zaslišanjem postane osumljena ali obdolžena, bi bilo treba zasliševanje nemudoma prekiniti. Vendar se zaslišanje lahko nadaljuje, če je zadevna oseba seznanjena, da je osumljena ali obdolžena, in lahko v celoti uveljavlja pravice, zagotovljene s to direktivo.

- (22) Osumljene ali obdolžene osebe bi morale imeti pravico do zasebnega srečanja z odvetnikom, ki jih zastopa. Države članice lahko določijo praktično ureditev trajanja in pogostosti takšnih srečanj, ob upoštevanju okoliščin postopka, zlasti zapletenosti zadeve in zadevnih procesnih korakov. Države članice lahko določijo tudi praktično ureditev, da zagotovijo varnost in zaščito, zlasti odvetnika in osumljene ali obdolžene osebe, na kraju takšnega srečanja. Takšne praktične ureditve ne bi smele posegati v učinkovito uveljavljanje ali v bistvo pravice osumljenih ali obdolženih oseb do srečanja s svojim odvetnikom.
- (23) Osumljene ali obdolžene osebe bi morale imeti pravico do komunikacije z odvetnikom, ki jih zastopa. Takšna komunikacija lahko poteka v kateri koli fazi, tudi pred uveljavljanjem pravice do srečanja z navedenim odvetnikom. Države članice lahko določijo praktično ureditev trajanja, pogostosti in sredstev takšne komunikacije, tudi glede uporabe videokonferenc in drugih komunikacijskih tehnologij, da omogočijo takšno komunikacijo. Takšna praktična ureditev ne bi smela posegati v učinkovito uveljavljanje ali v bistvo pravice osumljenih ali obdolženih oseb do komunikacije s svojim odvetnikom.
- (24) V zvezi z nekaterimi manjšimi kršitvami ta direktiva državam članicam ne bi smela preprečevati, da uredijo vprašanje pravice osumljenih ali obdolženih oseb do dostopa do odvetnika prek telefona. Vendar bi morala biti takšna omejitev pravice dovoljena le, če policija ali drug organ kazenskega pregona osumljene ali obdolžene osebe ne bodo zaslišali.
- (25) Države članice bi morale zagotoviti, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico, da je njihov odvetnik navzoč in aktivno sodeluje pri zaslišanjih, ki jih opravijo policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ, vključno s sodnimi obravnavami. Takšno sodelovanje bi moralo biti v skladu s kakršnimi koli postopki iz nacionalnega prava, ki lahko urejajo sodelovanje odvetnika pri zaslišanjih osumljene ali obdolžene osebe, ki jih opravijo policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ, vključno pri sodnih obravnavah, če takšni postopki ne posegajo v učinkovito uveljavljanje in v bistvo zadevne pravice. Odvetnik lahko med zaslišanjem osumljene ali obdolžene osebe s strani policije

ali drugega organa kazenskega pregona ali pravosodnega organa ali med sodno obravnavo med drugim v skladu s takimi postopki postavlja vprašanja, zahteva pojasnila in daje izjave, ki bi jih bilo treba evidentirati v skladu s postopkom za evidentiranje v skladu z nacionalnim pravom.

- (26) Osumljene ali obdolžene osebe imajo pravico, da je njihov odvetnik navzoč pri preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, če so ta dejanja predvidena v zadevnem nacionalnem pravu in se jih osumljene ali obdolžene osebe morajo udeležiti oziroma se jih lahko udeležijo. Takšna dejanja bi morala vključevati vsaj prepoznavo, pri katerih naj bi žrtev ali priča osumljeno ali obdolženo osebo prepoznala med več navzočimi osebami; soočenja, na katerih je osumljena ali obdolžena oseba v primeru nesoglasja glede pomembnih dejstev ali vprašanj soočena z eno ali več pričami ali žrtvami; in rekonstrukcije kraja in okoliščin kaznivega dejanja, pri katerih je navzoča osumljena ali obdolžena oseba, da bi lahko bolje razumeli, kako in v kakšnih okoliščinah je bilo storjeno kaznivo dejanje, ter osumljeni ali obdolženi osebi zastavili specifična vprašanja. Države članice lahko določijo praktično ureditev navzočnosti odvetnika pri preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov. Takšna praktična ureditev ne bi smela posegati v učinkovito uveljavljanje in v bistvo zadevnih pravic. Če je odvetnik navzoč pri preiskovalnem dejanju ali dejanju zbiranja dokazov, bi to bilo treba evidentirati po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne države članice.
- (27) Države članice bi si morale prizadevati dati na voljo splošne informacije, na primer na spletni strani ali prek letaka, ki je na razpolago na policijskih postajah, da osumljenim ali obdolženim osebam olajšajo poiskati odvetnika. Vendar pa državam članicam ne bi bilo treba aktivno zagotavljati pomoči odvetnika osumljenim ali obdolženim osebam, ki jim ni odvzeta prostost, če si same niso zagotovile pomoči odvetnika. Zadevna osumljena ali obdolžena oseba bi morala imeti možnost, da svobodno naveže stik z odvetnikom, se z njim posvetuje in da ji odvetnik pomaga.
- (28) Če je bila osumljenim ali obdolženim osebam odvzeta prostost, bi morale države članice določiti ureditev, potrebno, da lahko takšne osebe učinkovito uveljavljajo pravico do dostopa do odvetnika, med drugim tako, da zadevni osebi uredijo pomoč odvetnika, če ga nima,
- razen če se je tej pravici odpovedala. Takšna ureditev bi lahko med drugim predvidevala, da pristojni organi zagotovijo pomoč odvetnika na podlagi seznama razpoložljivih odvetnikov, s katerega lahko osumljena ali obdolžena oseba izbira. Takšna ureditev bi lahko zajemala pravno pomoč, če je ta potrebna.
- (29) Pogoji, pod katerimi je osumljenim ali obdolženim osebam odvzeta prostost, bi morali v celoti upoštevati standarde iz EKČP, Listine ter sodne prakse Sodišča Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) in Evropskega sodišča za človekove pravice. Če odvetnik na podlagi te direktive zagotavlja pomoč osumljeni ali obdolženi osebi, ki ji je bila odvzeta prostost, bi moral imeti možnost, da se pri pristojnih organih pozanima o pogojih, pod katerimi je bila tej osebi odvzeta prostost.
- (30) V primerih geografske odročnosti osumljene ali obdolžene osebe, na primer na čezmorskih ozemljih ali če država članica izvaja vojaške operacije izven svojega ozemlja ali v njih sodeluje, lahko države članice začasno odstopajo od pravice osumljene ali obdolžene osebe do dostopa do odvetnika brez nepotrebne odlašanja po odvzemu prostosti. Med takšnim začasnim odstopanjem pristojni organi ne bi smeli zaslišati zadevne osebe ali opravljati kakršnih koli preiskovalnih dejanj ali dejanj zbiranja dokazov, določenih v tej direktivi. Če neposreden dostop do odvetnika zaradi geografske odročnosti osumljene ali obdolžene osebe ni mogoč, bi morale države članice omogočiti komunikacijo prek telefona ali videokonference, razen če je to nemogoče.
- (31) Državam članicam bi bilo treba dovoliti, da v nujnih primerih začasno odstopajo od pravice do dostopa do odvetnika v predkazenskem postopku, če je to v nujnih primerih potrebno, da se preprečijo resne škodljive posledice za življenje, svobodo ali telesno nedotakljivost osebe. Med začasnim odstopanjem iz navedenega razloga lahko pristojni organi osumljene ali obdolžene osebe zaslišijo brez navzočnosti odvetnika, če so bile seznanjene z njihovo pravico do molka in lahko to pravico uveljavljajo ter če takšno zaslišanje ne posega v pravico do obrambe, tudi glede privilegija zoper samoobtožbo. Zaslišanje se lahko opravi le z namenom pridobitve informacij, ki so ključne za preprečitev resnih škodljivih posledic za življenje, svobodo ali telesno nedotakljivost osebe, in v obsegu, ki je za to potreben. Vsakršna zloraba tega odstopanja bi načeloma nepopravljivo posegala v pravico do obrambe.

- (32) Državam članicam bi bilo treba tudi dovoliti, da začasno odstopajo od pravice do dostopa do odvetnika v predkazenskem postopku, če je takojšnje ukrepanje preiskovalnih organov nujno, da se prepreči resno tveganje za kazenski postopek, zlasti uničenje ali sprememba ključnih dokazov ali vplivanje na priče. Med začasnim odstopanjem iz tega razloga lahko pristojni organi osumljene ali obdolžene osebe zaslišijo brez navzočnosti odvetnika, če so bile seznanjene z njihovo pravico do molka in lahko to pravico uveljavljajo ter če takšno zaslišanje ne posega v pravico do obrambe, tudi glede privilegija zoper samoobtožbo. Zaslišanje se lahko opravi le z namenom pridobitve informacij, ki so ključne za preprečitev resnega tveganja za kazenski postopek, in v obsegu, ki je za to potreben. Vsakršna zloraba tega odstopanja bi načeloma nepopravljivo posegala v pravico do obrambe.
- (33) Zaupnost komunikacije med osumljenimi ali obdolženimi osebami in njihovim odvetnikom je ključna za zagotovitev učinkovitega uveljavljanja pravice do obrambe in bistven del pravice do poštenega sojenja. Zato bi morale države članice brez odstopanj spoštovati zaupnost srečanj in drugih oblik komunikacije med odvetnikom in osumljeno ali obdolženo osebo v okviru uveljavljanja pravice do dostopa do odvetnika iz te direktive. Ta direktiva ne posega v postopke, ki obravnavajo primere, v katerih je odvetnik na podlagi objektivnih in dejanskih okoliščin osumljen, da je skupaj z osumljeno ali obdolženo osebo vpleten v kaznivo dejanje. Kakršna koli kazniva dejavnost na strani odvetnika ne bi smela škodovati za zakonito pomoč osumljenim ali obdolženim osebami v okviru te direktive. Obveznost spoštovanja zaupnosti ne predvideva samo, da bi se države članice morale vzdržati vmešavanja v takšno komunikacijo ali dostopa do nje, temveč tudi da bi morale zagotoviti, da ureditev komunikacije zagotavlja in varuje zaupnost, kadar je bila osumljenim ali obdolženim osebami odvzeta prostost ali se kako drugače nahajajo na kraju, ki je pod nadzorom države. To ne posega v kakršne koli mehanizme, ki so vzpostavljeni v ustanovah za pridržanje, za prestrezanje nedovoljenih pošilk pridržanim osebami, kot je pregledovanje pošte, če takšni mehanizmi pristojnim organom ne omogočajo branja sporočil med osumljenimi ali obdolženimi osebami in njihovim odvetnikom. Ta direktiva tudi ne posega v postopke iz nacionalnega prava, v skladu s katerimi se lahko posredovanje pošte zavrne, če pošiljatelj ne soglaša s tem, da se pošta najprej predloži pristojnemu sodišču.
- (34) Ta direktiva ne bi smela posegati v naključno kršitev zaupnosti, povezano z zakonito operacijo opazovanja in sledenja, ki jo izvajajo pristojni organi. Ta direktiva tudi ne bi smela posegati v dejavnosti na primer nacionalnih obveščevalnih služb, ki zagotavljajo nacionalno varnost v skladu s členom 4(2) Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU) ali spadajo na področje uporabe člena 72 PDEU, na podlagi katerih naslov V (Območje svobode, varnosti in pravice) ne vpliva na izpolnjevanje obveznosti, ki jih imajo države članice glede vzdrževanja javnega reda in miru ter zagotavljanja notranje varnosti.
- (35) Osumljene ali obdolžene osebe, ki jim je odvzeta prostost, bi morale imeti pravico, da je vsaj ena oseba, ki jo izberejo same, na primer sorodnik ali delodajalec, brez nepotrebne odlašanja obveščena o njihovem odvzemu prostosti, če to ne posega v pravilen potek kazenskega postopka zoper zadevno osebo ali katerega koli drugega kazenskega postopka. Države članice lahko določijo praktično ureditev uporabe navedene pravice. Takšna praktična ureditev ne bi smela posegati v učinkovito uveljavljanje in v bistvo pravice. V omejenih in izjemnih okoliščinah pa bi vendarle morale biti mogoče začasno odstopati od te pravice, če je to utemeljeno na podlagi posebnih okoliščin zadeve in nujnega razloga, opredeljenega v tej direktivi. Če pristojni organi takšno začasno odstopanje predvidijo v zvezi z določeno tretjo osebo, bi morali najprej preučiti, ali bi lahko bila o odvzemu prostosti obveščena druga tretja oseba, ki jo izbere osumljena ali obdolžena oseba.
- (36) Osumljene ali obdolžene osebe bi morale med odvzemu prostosti imeti pravico, da brez nepotrebne odlašanja komunicirajo z vsaj eno tretjo osebo po svoji izbiri, na primer s sorodnikom. Države članice lahko omejijo ali odložijo uveljavljanje navedene pravice na podlagi nujnih zahtev ali sorazmernih operativnih zahtev. Takšne zahteve bi lahko med drugim vključevale potrebo po preprečitvi resnih škodljivih posledic za življenje, svobodo ali telesno nedotakljivost osebe, potrebo po preprečitvi posega v kazenski postopek, potrebo po preprečitvi kaznivega dejanja, potrebo po čakanju na sodno obravnavo in potrebo po zaščiti žrtev kaznivega dejanja. Če pristojni organi omejitev ali odlog uveljavljanja pravice do komunikacije predvidijo v zvezi z določeno tretjo osebo, bi morali najprej preučiti, ali bi lahko osumljene ali obdolžene osebe komunicirale z drugo tretjo osebo po svoji izbiri. Države članice lahko določijo praktično ureditev časa, sredstev, trajanja in pogostosti komunikacije s tretjimi osebami, ob upoštevanju potrebe po vzdrževanju ustreznega reda, varnosti in zaščite na kraju, kjer se oseba, ki ji je odvzeta prostost, nahaja.

- (37) Pravica osumljenih in obdolženih oseb, ki jim je odvzeta prostost, do konzularne pomoči je določena v členu 36 Dunajske konvencije o konzularnih odnosih iz leta 1963, v katerem je to pravica držav do dostopa do svojih državljanov. Ta direktiva tej pravici ustrezajočo pravico podeljuje osumljenim ali obdolženim osebam, ki jim je odvzeta prostost, ki jo lahko uveljavijo, če to želijo. Za konzularno varstvo lahko skrbijo diplomatski organi, kadar takšni organi delujejo kot konzularni organi.
- (38) Države članice bi morale v svojem nacionalnem pravu jasno določiti razloge in merila za kakršno koli začasno odstopanje od pravic iz te direktive, takšna začasna odstopanja pa bi morale uporabljati le v izjemnih primerih. Vsakršna tovrstna začasna odstopanja bi morala biti sorazmerna, strogo časovno omejena, ne bi smela temeljiti izključno na vrsti ali teži domnevnega kaznivega dejanja in ne bi smela vplivati na splošno poštenost postopka. Države članice bi morale zagotoviti, da lahko v primeru, da je začasno odstopanje na podlagi te direktive odobril pravosodni organ, ki ni sodnik ali sodišče, to odločitev o odobritvi začasnega odstopanja oceni sodišče vsaj v fazi obravnave pred sodiščem.
- (39) Osumljene ali obdolžene osebe bi morale imeti možnost, da se odpovejo pravici, ki jo imajo v skladu s to direktivo, če so bile obveščene o vsebini zadevne pravice in morebitnih posledicah v primeru odpovedi navedeni pravici. Pri takšnem obveščanju bi bilo treba upoštevati posebne okoliščine v zvezi z zadevnimi osumljenimi ali obdolženimi osebami, vključno z njihovo starostjo ter psihičnim in fizičnim stanjem.
- (40) Odpoved pravici in okoliščine, v katerih je bila podana, bi bilo treba evidentirati po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne države članice. Države članice zaradi tega ne bi smele imeti dodatnih obveznosti, da uvedejo nove mehanizme, ali kakršnih koli dodatnih upravnih obremenitev.
- (41) Kadar osumljena ali obdolžena oseba prekliče odpoved pravici v skladu s to direktivo, ne bi bilo treba znova opravljati zaslišanj ali morebitnih procesnih dejanj, ki so bila opravljena v obdobju, ko oseba zaradi odpovedi ni imela zadevne pravice.
- (42) Osebe, ki so v postopku na podlagi evropskega naloga za prijete (v nadaljnjem besedilu: zahtevane osebe), bi morale imeti pravico do dostopa do odvetnika v izvršitveni državi članici, da bi lahko učinkovito uveljavljale svoje pravice na podlagi Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ. Kadar odvetnik sodeluje pri zaslišanju zahtevane osebe s strani izvršitvenega pravosodnega organa, lahko v skladu s postopki, določenimi v nacionalnem pravu, med drugim postavlja vprašanja, zahteva pojasnila in daje izjave. Sodelovanje odvetnika v takšnem zaslišanju bi bilo treba evidentirati po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne države članice.
- (43) Zahtevane osebe bi morale imeti pravico do zasebnega srečanja z odvetnikom, ki jih zastopa v izvršitveni državi članici. Države članice lahko določijo praktično ureditev trajanja in pogostosti takšnih srečanj, pri čemer upoštevajo posebne okoliščine zadeve. Države članice prav tako lahko določijo praktično ureditev, da zagotovijo varnost in zaščito, zlasti odvetnika in zahtevane osebe, na kraju srečanja med odvetnikom in zahtevano osebo. Takšne praktične ureditve ne bi smele posegati v učinkovito uveljavljanje in v bistvo pravice zahtevanih oseb do srečanja z njihovim odvetnikom.
- (44) Zahtevane osebe bi morale imeti pravico do komunikacije z odvetnikom, ki jih zastopa v izvršitveni državi članici. Takšna komunikacija bi morala biti omogočena v kateri koli fazi, tudi pred uveljavljanjem pravice do srečanja z odvetnikom. Države članice lahko določijo praktično ureditev glede trajanja, pogostosti in sredstev komunikacije med zahtevanimi osebami in njihovim odvetnikom, tudi glede uporabe videokonferenc in drugih komunikacijskih tehnologij, da omogočijo takšno komunikacijo. Takšna praktična ureditev ne bi smela posegati v učinkovito uveljavljanje in v bistvo pravice zahtevanih oseb do komunikacije z njihovim odvetnikom.
- (45) Izvršitvene države članice bi morale poskrbeti, da lahko zahtevane osebe učinkovito uveljavljajo pravico do dostopa do odvetnika v izvršitveni državi članici, med drugim tako, da zahtevanim osebam uredijo pomoč odvetnika, če ga nimajo, razen če so se tej pravici odpovedale. Takšna ureditev, vključno s pravno pomočjo, če je ta potrebna, bi morala biti določena v nacionalnem pravu. Med drugim bi lahko predvidevala, da pristojni organi zagotovijo pomoč odvetnika na podlagi seznama razpoložljivih odvetnikov, s katerega bi lahko zahtevane osebe izbirale.
- (46) Ko je pristojni organ zadevne države članice obveščen, da želi zahtevana oseba izbrati odvetnika v odreditveni državi članici, bi moral zahtevanim osebam brez nepotrebnega odlašanja zagotoviti informacije, s katerimi jim olajša izbiro odvetnika v navedeni državi članici. Takšne informacije lahko na primer vključujejo aktualen seznam odvetnikov ali ime dežurnega odvetnika v odreditveni

- državi, ki lahko zagotovi informacije in nasvete v zadevah v zvezi z evropskim nalogom za prijetje. Države članice bi lahko zahtevale, da takšen seznam pripravi ustrezno združenje odvetnikov.
- (47) Postopek predaje je ključen pri sodelovanju držav članic v kazenskih zadevah. Pri tem je izredno pomembno spoštovanje rokov iz Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ. Zato bi bilo treba navedene roke spoštovati, hkrati pa bi zahtevane osebe morale imeti možnost, da v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje v celoti uveljavljajo svoje pravice na podlagi te direktive.
- (48) V času, ko še ni zakonodajnega akta Unije o pravni pomoči, bi morale države članice v zvezi s pravno pomočjo uporabljati nacionalno pravo, ki bi moralo biti v skladu z Listino, EKČP in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (49) V skladu z načelom učinkovitosti prava Unije bi morale države članice uvesti ustrezna in učinkovita pravna sredstva za varstvo pravic, ki so posameznikom podeljene s to direktivo.
- (50) Države članice bi morale zagotoviti, da se pri vrednotenju izjav osumljenih ali obdolženih oseb ali dokazov, pridobljenih s kršitvijo njihove pravice do odvetnika, ali v zadevah, v katerih je bilo odobreno odstopanje od navedene pravice v skladu s to direktivo, spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka. V zvezi s tem bi bilo treba upoštevati sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, v kateri se je uveljavilo, da gre načeloma za nepopravljiv poseg v pravico do obrambe, če so za obsodbo uporabljene obremenilne izjave, dane med policijskim zaslišanjem brez dostopa do odvetnika. To ne bi smelo vplivati na uporabo izjav za druge namene, dovoljene na podlagi nacionalnega prava, če je na primer treba izvesti nujna preiskovalna dejanja, da se prepreči storitev drugih kršitev ali resne škodljive posledice za katero koli osebo, ali če je nujno preprečiti resno tveganje za kazenski postopek, kadar bi z zagotovitvijo dostopa do odvetnika ali zavlačevanjem preiskave nepopravljivo posegli v preiskavo hudega kaznivega dejanja. To prav tako ne bi smelo vplivati na nacionalne predpise ali sisteme glede dopustnosti dokazov, državam članicam pa ne bi smelo preprečevati uporabe sistema, v okviru katerega se lahko sodišču ali sodniku predložijo vsi obstoječi dokazi brez ločene ali predhodne ocene njihove dopustnosti.
- (51) Dolžnost skrbeti za osumljene ali obdolžene osebe, ki so v morebitno slabšem položaju, je podlaga za pošteno sojenje. Zato bi morali tožilstvo, organi kazenskega pregona in pravosodni organi takšnim osebam omogočiti učinkovito uveljavljanje pravice iz te direktive, na primer z upoštevanjem morebitne ranljivosti, ki vpliva na njihovo zmožnost uveljavljanja pravice do dostopa do odvetnika in obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti, ter sprejetjem ustreznih ukrepov za zagotovitev teh pravic.
- (52) Ta direktiva podpira temeljne pravice in načela, priznane z Listino, vključno s prepovedjo mučenja ter nečloveškega in ponižujočega ravnanja, pravico do svobode in varnosti, spoštovanjem zasebnega in družinskega življenja, pravico do osebne celovitosti, pravicami otroka, vključenostjo invalidov, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in pravico do poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravico do obrambe. To direktivo bi bilo treba izvajati v skladu z navedenimi pravicami in načeli.
- (53) Države članice bi morale zagotoviti, da se določbe te direktive, kadar ustrezajo pravicam, zagotovljenim z EKČP, izvajajo skladno z določbami EKČP in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (54) Ta direktiva določa minimalna pravila. Države članice lahko razširijo pravice iz te direktive, da zagotovijo višjo raven varstva. Takšna višja raven varstva pa ne bi smela ovirati vzajemnega priznavanja sodnih odločb, ki naj bi ga ta minimalna pravilna olajšala. Raven varstva ne bi smela biti nikoli nižja od standardov, ki so določeni z Listino ali EKČP, kot se razlagajo v sodni praksi Sodišča in Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (55) Ta direktiva spodbuja spoštovanje otrokovih pravic in upošteva smernice Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje, zlasti njihove določbe o obveščenosti in svetovanju otrokom. Ta direktiva zagotavlja, da so osumljene ali obdolžene osebe, tudi otroci, dovolj dobro obveščene, da bi razumele posledice odpovedi pravici, ki jim pripada na podlagi te direktive, vsaka takšna odpoved pravici pa bi morala biti dana prostovoljno in nedvoumno. Kadar je osumljena ali obdolžena oseba otrok, bi moral biti nosilec starševske odgovornosti nemudoma obveščen o odvzemu prostosti otroka in o razlogih za to. Če je takšna obvestitev nosilca starševske odgovornosti v nasprotju z otrokovimi koristmi, bi bilo treba namesto njega obvestiti drugo primerno odraslo osebo, na primer sorodnika. To ne bi smelo posegati v določbe nacionalnega prava, v skladu s katerimi bi morali biti o odvzemu prostosti otroku obveščeni kateri koli določeni pristojni organi, institucije ali posamezniki,

zlasti tisti, ki so pristojni za zaščito ali dobrobit otrok. Države članice bi se morale vzdržati omejevanja ali odloga uveljavljanja pravice do komunikacije s tretjo osebo v zvezi z osumljenimi ali obdolženimi osebami, ki so otroci, ki jim je odvzeta prostost, razen v najbolj izjemnih okoliščinah. Če se uporabi odlog, pa otrok v nobenem primeru ne bi smel biti pridržan brez možnosti komunikacije, temveč bi mu morala biti dovoljena komunikacija, na primer z institucijo ali posameznikom, pristojnim za zaščito ali dobrobit otrok.

- (56) Države članice so se v skladu s Skupno politično izjavo z dne 28. septembra 2011 držav članic in Komisije o obrazložljivih dokumentih <sup>(1)</sup> zavezale, da bodo v upravičenih primerih uradnemu obvestilu o svojih ukrepih za prenos priložile enega ali več dokumentov, ki bodo pojasnjevali razmerje med sestavnimi deli direktive in ustrežajočimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je posredovanje takšnih dokumentov v zvezi s to direktivo upravičeno.
- (57) Ker ciljev te direktive, tj. določitev skupnih minimalnih pravil glede pravice do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravice o obvestitvi tretje osebe o odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker se te cilje zaradi obsega in učinkov predlaganih ukrepov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (58) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 21 o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola ti dve državi članici ne sodelujeta pri sprejetju te direktive, ki zato zanj ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.
- (59) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola št. 22 o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanj ni zavezujoča in se v njej ne uporablja –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

#### Člen 1

##### Predmet urejanja

Ta direktiva določa minimalna pravila glede pravic osumljenih in obdolženih oseb v kazenskem postopku ter oseb v postopkih na podlagi Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ (v nadaljnjem besedilu: postopki na podlagi evropskega naloga za prijetje) do dostopa do odvetnika, do obvestitve tretje osebe o odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti.

#### Člen 2

##### Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku od takrat, ko jo pristojni organi države članice z uradnim obvestilom ali na drug način seznanijo s tem, da so osumljene ali obdolžene storitve kaznivega dejanja, ne glede na to, ali jim je odvzeta prostost. Uporablja se do zaključka postopka, torej do končne ugotovitve, ali je osumljena ali obdolžena oseba storila kaznivo dejanje, če je ustrezno, tudi do izreka kazni in rešitve morebitne pritožbe.
2. Ta direktiva se uporablja za osebe, ki so v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje (v nadaljnjem besedilu: zahtevane osebe), od prijetja v izvršitveni državi članici v skladu s členom 10.
3. Ta direktiva se pod enakimi pogoji, kot so določeni v odstavku 1, uporablja tudi za osebe, ki niso osumljene ali obdolžene, vendar to postanejo med zaslišanjem, ki ga opravi policija ali drug organ kazenskega pregona.
4. Brez poseganja v pravico do poštenega sojenja se v zvezi z manjšimi kršitvami,
  - (a) če pravo države članice določa, da sankcijo naloži organ, ki ni sodišče, pristojno za kazenske zadeve, in je zoper naložitev te sankcije mogoča pritožba na takšno sodišče ali pa jo je takšnemu sodišču mogoče predložiti, ali
  - (b) če kot sankcija ne more biti naložen odvzem prostosti,

ta direktiva uporablja le v postopkih pred sodiščem, ki je pristojno za kazenske zadeve.

<sup>(1)</sup> UL C 369, 17.12.2011, str. 14.



Ta direktiva se v vsakem primeru uporablja v celoti, če je osumljeni ali obdolženi osebi odvzeta prostost, ne glede na fazo kazenskega postopka.

### Člen 3

#### Pravica do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku

1. Države članice osumljenim in obdolženim osebam zagotovijo pravico do dostopa do odvetnika tako hitro in na takšen način, da se zadevnim osebam omogoči dejansko in učinkovito uveljavljanje njihovih pravic do obrambe.

2. Osumljene ali obdolžene osebe imajo dostop do odvetnika brez nepotrebne odlašanja. V vsakem primeru imajo osumljene ali obdolžene osebe dostop do odvetnika od prvega od naslednjih dogodkov:

- (a) preden jih zasliši policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ;
- (b) od preiskovalnega dejanja ali drugega dejanja zbiranja dokazov, ki ga izvedejo preiskovalni ali drugi pristojni organi v skladu s točko (c) odstavka 3;
- (c) brez nepotrebne odlašanja po odvzemu prostosti;
- (d) kadar prejmejo poziv za zglasitev na sodišču, pristojnem za kazenske zadeve, v ustreznem roku, preden se zglasijo na tem sodišču.

3. Pravica do dostopa do odvetnika zajema naslednje:

- (a) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do zasebnega srečanja in komunikacije z odvetnikom, ki jih zastopa, tudi preden jih zasliši policija ali drug organ kazenskega pregona ali pravosodni organ;
- (b) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico, da je njihov odvetnik navzoč pri njihovem zaslišanju in pri njem aktivno sodeluje. Takšno sodelovanje je v skladu s postopki iz nacionalnega prava, če se s tem ne posega v učinkovito uveljavljanje in v bistvo zadevne pravice. Kadar odvetnik sodeluje pri zaslišanju, se to evidentira po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne državne članice;
- (c) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do navzočnosti njihovega odvetnika vsaj pri naslednjih preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, če so ta dejanja predvidena v zadevnem nacionalnem pravu in se jih osumljena ali obdolžena oseba mora udeležiti oziroma se jih lahko udeleži:

(i) prepoznavah;

(ii) soočenjih;

(iii) rekonstrukcijah kaznivega dejanja.

4. Države članice si prizadevajo dati na voljo splošne informacije, da osumljenim ali obdolženim osebam olajšajo poiskati odvetnika.

Države članice ne glede na določbe nacionalnega prava v zvezi z obvezno navzočnostjo odvetnika določijo ureditev, potrebno, da se osumljenim ali obdolženim osebam, ki jim je odvzeta prostost, zagotovi možnost učinkovitega uveljavljanja pravice do dostopa do odvetnika, razen če so se navedeni pravici odpovedale v skladu s členom 9.

5. V izjemnih okoliščinah in samo v predkazenskem postopku lahko države članice začasno odstopajo od uporabe točke (c) odstavka 2, kadar je zaradi geografske odročnosti osumljene ali obdolžene osebe nemogoče zagotoviti pravico do dostopa do odvetnika brez nepotrebne odlašanja po odvzemu prostosti.

6. V izjemnih okoliščinah in samo v predkazenskem postopku lahko države članice začasno odstopajo od uporabe pravic iz odstavka 3, kolikor je to glede na posebne okoliščine zadev upravičeno na podlagi enega ali obeh naslednjih nujnih razlogov:

- (a) kadar je nujno odvrniti resne škodljive posledice za življenje, svobodo ali telesno nedotakljivost osebe;
- (b) kadar je takojšnje ukrepanje preiskovalnih organov nujno, da se prepreči resno tveganje za kazenski postopek.

### Člen 4

#### Zaupnost

Države članice spoštujejo zaupnost komunikacije med osumljenimi ali obdolženimi osebam in njihovim odvetnikom v okviru uveljavljanja pravice do dostopa do odvetnika iz te direktive. Takšna komunikacija vključuje srečanja, dopisovanje, telefonske pogovore in druge oblike komunikacije, dovoljene na podlagi nacionalnega prava.

### Člen 5

#### Pravica do obvestitve tretje osebe o odvzemu prostosti

1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe, ki jim je odvzeta prostost, pravico, da se o odvzemu prostosti nemudoma obvesti vsaj ena oseba, ki jo izberejo same, na primer sorodnik ali delodajalec, če to želijo.

2. Če je osumljena ali obdolžena oseba otrok, države članice zagotovijo, da je nosilec starševske odgovornosti za otroka čim prej obveščen o odvzemu prostosti in razlogih zanj, razen če bi to bilo v nasprotju s koristmi otroka; v tem primeru se obvesti druga primerna odrasla oseba. Za namene tega odstavka je „otrok“ oseba, mlajša od 18 let.

3. Države članice lahko začasno odstopajo od uporabe pravic iz odstavkov 1 in 2, kadar je to glede na posebne okoliščine zadeve upravičeno na podlagi enega od naslednjih nujnih razlogov:

- (a) kadar je nujno odvrniti resne škodljive posledice za življenje, svobodo ali telesno nedotakljivost osebe;
- (b) kadar je nujno preprečiti situacijo, ki bi lahko povzročila resno tveganje za kazenski postopek.

4. Kadar države članice začasno odstopajo od uporabe pravice iz odstavka 2, zagotovijo, da je o odvzemu prostosti otroku brez nepotrebne odlašanja obveščen organ, pristojen za zaščito ali dobrobit otrok.

#### Člen 6

#### **Pravica do komunikacije s tretjimi osebami med odvzemom prostosti**

1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe, ki jim je odvzeta prostost, pravico, da brez nepotrebne odlašanja komunicirajo z vsaj eno tretjo osebo, ki jo izberejo same, na primer s sorodnikom.

2. Države članice lahko omejijo ali odložijo uveljavljanje pravice iz odstavka 1 na podlagi nujnih ali sorazmernih operativnih zahtev.

#### Člen 7

#### **Pravica do komunikacije s konzularnimi organi**

1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe, ki niso njihovi državljani in ki jim je odvzeta prostost, pravico, da se o odvzemu prostosti brez nepotrebne odlašanja obvestijo konzularni organi države njihovega državljanstva in da komunicirajo s temi organi, če to želijo. Kadar imajo osumljene ali obdolžene osebe dve državljanstvi ali več, lahko izberejo, kateri konzularni organi, če sploh kateri, se obvestijo o odvzemu prostosti in s katerimi želijo komunicirati.

2. Osumljene ali obdolžene osebe imajo tudi pravico, da jih njihovi konzularni organi obiščejo, pravico do pogovorov in dopisovanja z njimi ter pravico, da jim konzularni organi uredijo pravno zastopanje, če zadevne osumljene ali obdolžene osebe to želijo in se zadevni organi s tem strinjajo.

3. Uveljavljanje pravic iz tega člena je lahko urejeno z nacionalnim pravom ali s postopki, če se zagotovi, da se s tem lahko v celoti doseže namen teh pravic.

#### Člen 8

#### **Splošni pogoji za uporabo začasnih odstopanj**

1. Vsakršno začasno odstopanje iz člena 3(5) ali (6) ali iz člena 5(3)

(a) je sorazmerno in ne presega tega, kar je potrebno;

(b) je strogo časovno omejeno;

(c) ne temelji izključno na vrsti ali teži domnevnega kaznivega dejanja;

(d) ne vpliva na splošno poštenost postopka.

2. Začasna odstopanja iz člena 3(5) ali (6) se lahko dovolijo le z ustrezno obrazloženo odločbo za vsak primer posebej, ki jo izda pravosodni organ ali, če je ta odločba lahko predmet sodne presoje, drug pristojni organ. Ustrezno obrazložena odločba se evidentira po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne države članice.

3. Začasna odstopanja iz člena 5(3) lahko dovoli samo za vsak primer posebej bodisi pravosodni organ bodisi, če je ta odločitev lahko predmet sodne presoje, drug pristojni organ.

#### Člen 9

#### **Odpoved pravic**

1. Brez poseganja v nacionalno pravo, ki določa obvezno navzočnost ali pomoč odvetnika, države članice v zvezi z vsakršno odpovedjo pravic iz členov 3 in 10 zagotovijo:

(a) da je bila osumljena ali obdolžena oseba ustno ali pisno v preprostem in razumljivem jeziku jasno in dovolj dobro obveščena o vsebini zadevne pravice ter morebitnih posledicah odpovedi tej pravici ter

(b) da je bila odpoved pravici dana prostovoljno in nedvoumno.

2. Odpoved pravici, ki je lahko dana pisno ali ustno, in okoliščine, v katerih je bila dana, se evidentirajo po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne države članice.

3. Države članice zagotovijo, da lahko osumljene ali obdolžene osebe naknadno prekličejo odpoved pravici v kateri koli fazi kazenskega postopka in da so seznanjene s to možnostjo. Takšen preklic začne učinkovati od trenutka preklica.

#### Člen 10

### Pravica do dostopa do odvetnika v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje

1. Države članice zagotovijo, da ima zahtevana oseba ob prijetju na podlagi evropskega naloga za prijetje pravico do dostopa do odvetnika v izvršitveni državi članici.

2. Kar zadeva vsebino pravice do dostopa do odvetnika v izvršitveni državi članici, imajo zahtevane osebe v tej državi članici naslednje pravice:

(a) pravico do dostopa do odvetnika v takšnem času in na takšen način, da lahko zahtevane osebe učinkovito uveljavljajo svoje pravice, v vsakem primeru pa brez nepotrebne odlašanja po odvzemu prostosti;

(b) pravico do srečanja in komunikacije z odvetnikom, ki jih zastopa;

(c) pravico do navzočnosti in sodelovanja njihovega odvetnika pri zaslišanjih zahtevane osebe s strani izvršitvenega pravosodnega organa v skladu s postopki iz nacionalnega prava. Kadar odvetnik sodeluje pri zaslišanju, se to evidentira po postopku za evidentiranje v skladu s pravom zadevne države članice.

3. Pravice iz členov 4, 5, 6, 7, 9 ter – če se uporablja začasno odstopanje iz člena 5(3) – člena 8, se smiselno uporabljajo za postopke na podlagi evropskega naloga za prijetje v izvršitveni državi članici.

4. Pristojni organ v izvršitveni državi članici zahtevane osebe brez nepotrebne odlašanja po odvzemu prostosti seznaniti s tem, da imajo pravico izbrati odvetnika v odreditveni državi članici. Vloga odvetnika v odreditveni državi članici je z zagotavljanjem informacij in nasvetov pomagati odvetniku v izvršitveni državi članici, da bi zahtevane osebe lahko učinkovito uveljavljala pravice iz Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ.

5. Če želijo zahtevane osebe uveljavljati pravico do izbire odvetnika v odreditveni državi članici in še nimajo takšnega odvetnika, pristojni organ v izvršitveni državi članici nemudoma obvesti pristojni organ v odreditveni državi članici. Pristojni

organ te države članice zahtevanim osebam brez nepotrebne odlašanja zagotovi informacije, s katerimi jim olajša izbiro odvetnika.

6. Pravica zahtevane osebe do izbire odvetnika v odreditveni državi članici ne posega v roke iz Okvirnega sklepa 2002/584/PNZ ali v obveznost izvršitvenega pravosodnega organa, da v skladu z navedenimi roki in pogoji, določenimi v navedenem okvirnem sklepu, odloči, ali je treba osebo predati.

#### Člen 11

### Pravna pomoč

Ta direktiva ne posega v nacionalno pravo, kar zadeva pravno pomoč, ki se uporablja v skladu z Listino in EKČP.

#### Člen 12

### Pravna sredstva

1. Države članice osumljenim ali obdolženim osebam v kazenskem postopku in zahtevanim osebam v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje zagotovijo učinkovito pravno sredstvo na podlagi nacionalnega prava v primeru kršitve njihovih pravic iz te direktive.

2. Države članice brez poseganja v nacionalne predpise in sisteme glede dopustnosti dokazov zagotovijo, da se v okviru kazenskega postopka pri vrednotenju izjav osumljenih ali obdolženih oseb ali dokazov, pridobljenih s kršitvijo njihove pravice do odvetnika, ali v primerih, v katerih je bilo odstopanje od te pravice dovoljeno v skladu s členom 3(6), spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka.

#### Člen 13

### Ranljive osebe

Države članice zagotovijo, da se pri uporabi te direktive upoštevajo posebne potrebe ranljivih osumljenih in obdolženih oseb.

#### Člen 14

### Določba o prepovedi poslabšanja položaja

Ta direktiva v nobenem primeru ne pomeni omejevanja ali odstopanja od katerih koli pravic in procesnih jamstev, ki jih zagotavljajo Listina, EKČP ali druge zadevne določbe mednarodnega prava ali pravo katere koli države članice, ki določa višjo stopnjo varstva.

#### Člen 15

### Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje 27. novembra 2016. O tem nemudoma obvestijo Komisijo.

2. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

3. Države članice sporočijo Komisiji besedilo določb predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

#### Člen 16

#### **Poročilo**

Komisija do 28. novembra 2019 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za izpolnitev določb te direktive, vključno z ovrednotenjem uporabe člena 3(6) v povezavi s členom 8(1) in (2), po potrebi skupaj z zakonodajnimi predlogi.

#### Člen 17

#### **Začetek veljavnosti**

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

#### Člen 18

#### **Naslovniki**

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Strasbourgu, 22. oktobra 2013

*Za Evropski parlament*

*Predsednik*

M. SCHULZ

*Za Svet*

*Predsednik*

V. LEŠKEVIČIUS